

ส่วนที่ ๒

การนำแผนพัฒนาสามปีไปสู่
การปฏิบัติและการติดตามประเมินผล

บทที่ ๖

การนำแผนพัฒนาสามปีไปสู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘๗ วรรค ๓ ได้บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องรายงานผลการดำเนินงานต่อประชาชนในเรื่องการจัดทำงบประมาณ การใช้จ่าย และผลการดำเนินงานในรอบปี เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและกำกับการ บริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๒๘ ให้ผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการติดตาม ประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย

- (๑) สมาชิกสภาท้องถิ่นที่สภาท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน
- (๒) ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสองคน
- (๓) ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสองคน
- (๔) หัวหน้าส่วนการบริหารท้องถิ่นที่คัดเลือกจำนวนสองคน
- (๕) ผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสองคน

โดยให้คณะกรรมการเลือกกรรมการหนึ่งคนทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการ และ กรรมการอีกหนึ่งคน ทำหน้าที่เลขานุการของคณะกรรมการ ข้อ ๒๙ คณะกรรมการติดตามและประเมินผล แผนพัฒนาท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- (๑) กำหนดแนวทาง วิธีการในการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา
- (๒) ดำเนินการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา

(๓) รายงานผลและเสนอความเห็นซึ่งได้จากการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาต่อ ผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอต่อสภาท้องถิ่น คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น และประกาศผล การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบโดยทั่วกันอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ภายในเดือนธันวาคมของทุกปี ทั้งนี้ให้ปิดประกาศโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

- (๔) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อช่วยปฏิบัติงานตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๓๐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจมอบให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอก ดำเนินการหรือร่วมดำเนินการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาได้ โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

- (๑) คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น จัดทำร่างข้อกำหนด

ขอบข่ายและรายละเอียดของงานที่จะมอบหมายให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกดำเนินการ เพื่อเสนอ ผู้บริหารท้องถิ่น

- (๒) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติข้อกำหนด ขอบข่ายและรายละเอียดของงาน

- (๓) หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกดำเนินการหรือร่วมดำเนินการติดตามและประเมินผล

(๔) ให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกที่ดำเนินการหรือร่วมดำเนินการติดตามและ ประเมินผลรายงานผลการดำเนินการซึ่งได้จากการติดตามและประเมินผลต่อคณะกรรมการติดตามและ ประเมินผล เพื่อประเมินผลการรายงานผล เสนอความเห็นต่อผู้บริหารท้องถิ่น

(๕) ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอผลการติดตามและประเมินผลต่อสภาท้องถิ่น คณะกรรมการ พัฒนาท้องถิ่น และประกาศผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบโดยทั่ว กัน อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ภายในเดือนธันวาคมของทุกปี ทั้งนี้ให้ปิดประกาศโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่า สามสิบวัน

ข้อ ๓๑ เพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมและเพื่อให้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐบาล กระทรวงมหาดไทยอาจจัดให้มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ตามความเหมาะสม

แนวทางการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาสามปีไปสู่การปฏิบัติ

วงจรของแผนมี ๓ ส่วนประกอบคือ

๑. การวางแผน (Planning) เป็นการกำหนดและตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะดำเนินงานอะไรที่ไหนอย่างไร เมื่อใดและใครเป็นผู้ดำเนินงานหรือรับผิดชอบเริ่มตั้งแต่การเตรียมการ ได้แก่ การเขียนโครงการ การแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงาน การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนต่อไปได้แก่การจัดลำดับปัญหา/ความต้องการ และแนวทางการแก้ไขปัญหา/ความต้องการ การจัดทำวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนา ๕ ปี การจัดทำรายละเอียดกิจกรรมแผนงาน/โครงการ การจัดทำร่างแผนจนถึงขั้นสุดท้ายคือ การอนุมัติแผน ซึ่งผลที่ได้ออกมา (Output) เป็นเอกสารแผนพัฒนาสามปี

๒. การปฏิบัติตามแผน (Implementation) เป็นการนำแผนงาน/โครงการตามพัฒนาสามปีที่ได้จัดทำไว้ ไปพิจารณาดำเนินการโดยให้สอดคล้องกับงบประมาณและวางแผนดำเนินงานในแต่ละแผนงานโครงการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบ ผลที่ออกมา (output) จะถือว่าเป็นผลงานของการดำเนินงาน ซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายหรือบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ จะต้องมีการประเมินผลการดำเนินงานนั้น ๆ ต่อไป

๓. การประเมินผล (Evaluation) เมื่อได้มีการลงมือปฏิบัติงานตามแผนงานโครงการใด ๆ และผลที่ได้จะต้องมีการประเมินผลอีกครั้ง เพื่อที่จะได้ทราบว่าการทำงานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ เป็นไปตามแผนดำเนินงานหรือไม่ หากผลที่ได้ (Output) เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้วางไว้ตามแผนการดำเนินงาน แผนงานและโครงการผ่านก็เป็นอันเสร็จสิ้นสมบูรณ์ แต่ถ้าหากแผนงานและโครงการใดเมื่อประเมินผลออกมาและไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย คณะกรรมการหรือคณะทำงาน ดำเนินการสรุปและรายงานให้ผู้รับผิดชอบโครงการ ได้รับทราบสาเหตุและแนวทางแก้ไข เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแผนในคราวต่อไป

การกำหนดแนวทางและวิธีการขั้นตอนในการติดตามและประเมินผลแผนงาน/โครงการการติดตาม (Monitoring)

การติดตามเป็นกระบวนการทำให้ทราบได้ว่า หลังจากที่ผู้รับผิดชอบแผนงาน/โครงการได้รับงบประมาณ เพื่อดำเนินโครงการตามอำนาจหน้าที่และภารกิจของหน่วยงาน หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการดำเนินการจัดทำแผนดำเนินงาน โดยกำหนดช่วงเวลาและขั้นตอนการดำเนินโครงการ คณะทำงานด้านการติดตามขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ใช้แผนการดำเนินงานเป็นเครื่องมือในการติดตามการปฏิบัติงานโครงการต่าง ๆ โดยทำหน้าที่ตรวจสอบ หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการดำเนินการตามแผนดำเนินงานหรือไม่อย่างไร หากไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผนดำเนินงาน มีเหตุผลความจำเป็นอย่างไร เพื่อจักได้ดำเนินการปรับปรุงแผนดำเนินงาน ให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการต่อไป

การประเมินผล (Evaluation)

การประเมินผลแผนงาน/โครงการ เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการติดตามการปฏิบัติงาน เพื่อประเมินความก้าวหน้าของโครงการหรือแผนงาน ว่ามีการใช้ทรัพยากร/ปัจจัยต่าง ๆ อย่างไร มีการดำเนินงานเป็นไปตามแผน ตามขั้นตอน ตามกฎเกณฑ์ และตามเวลาที่กำหนดหรือไม่ ตลอดจนมีผลงานเป็นไปตามแผน วัตถุประสงค์และเป้าหมายหรือไม่ การประเมินผลระหว่างการดำเนินงานเป็นการประเมินถึงผลผลิต การประเมินผลภายหลังการดำเนินงาน เป็นการประเมินผลลัพธ์

เกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดการประเมินผลโครงการ ประกอบด้วย ๘ เกณฑ์ ๒๔ ตัวชี้วัด ดังนี้

เกณฑ์มาตรฐาน	ตัวชี้วัด
๑. เกณฑ์ความก้าวหน้า	<ul style="list-style-type: none"> - ผลผลิตเทียบกับเป้าหมายรวมในช่วงเวลา - จำนวนกิจกรรมแล้วเสร็จ - ทรัพยากรที่ใช้ไปในช่วงเวลา - ระยะเวลาที่ใช้ไป
๒. เกณฑ์ประสิทธิภาพ	<ul style="list-style-type: none"> - สัดส่วนผลผลิตต่อค่าใช้จ่าย - ผลผลิตต่อกำลังคน - ผลผลิตต่อหน่วยเวลา - การประหยัดทรัพยากรการจัดการ
๓. เกณฑ์ประสิทธิผล	<ul style="list-style-type: none"> - ระดับการบรรลุเป้าหมาย - ระดับการมีส่วนร่วม - ระดับความพึงพอใจ - ความเสี่ยงของโครงการ
๔. เกณฑ์ผลกระทบ	<ul style="list-style-type: none"> - คุณภาพชีวิต - ทศนคติและความเข้าใจ - การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
เกณฑ์มาตรฐาน	ตัวชี้วัด
๕. เกณฑ์ความสอดคล้อง	<ul style="list-style-type: none"> - ประเด็นปัญหาหลัก - มาตรการหรือกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหา - ความต้องการหรือข้อเรียกร้องของประชากรกลุ่มเป้าหมาย
๖. เกณฑ์ความยั่งยืน	<ul style="list-style-type: none"> - ความอยู่รอดด้านเศรษฐกิจ - สมรรถนะด้านสถาบัน - ความเป็นไปได้ในการขยายผล
๗. เกณฑ์ความเป็นธรรม	<ul style="list-style-type: none"> - ความเป็นธรรมระหว่างกลุ่มอาชีพ - ความเป็นธรรมระหว่างเพศ - ความเป็นธรรมระหว่างชุมชน
๘. เกณฑ์ความเสียหายของโครงการ	<ul style="list-style-type: none"> - ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม - ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ - ผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม

เกณฑ์และตัวชี้วัดดังกล่าวข้างต้น สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินผลโครงการ ซึ่งครอบคลุมมิติ ด้านเศรษฐกิจ สังคม มิติด้านบริหารจัดการ มิติด้านทรัพยากร และมิติด้านสิ่งแวดล้อม เกณฑ์และตัวชี้วัด จะเป็นประโยชน์ในการติดตามและประเมินผลโครงการในลักษณะที่เป็นพลวัตรในทุกกระบวนการโครงการ เพื่อวัดถึงความล้มเหลวของโครงการพัฒนาในด้านต่าง ๆ และส่งผลไปถึงการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การประเมินโครงการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ส่วน ใหญ่ใช้เกณฑ์ประเมินโครงการเกณฑ์ประสิทธิผล ตัวชี้วัดระดับความพึงพอใจ โดยเก็บข้อมูลจาก แบบสอบถาม จากผู้เข้าร่วมโครงการ